

УДК 343.98

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1204012>
Д.А. ПАТРЕЛЮК,

 старший науковий співробітник Донецького юридичного інституту МВС України,
кандидат юридичних наук,

м. Кривий Ріг, Україна; e-mail: DP-0001@outlook.com;

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7300-4905>

ПРЕДМЕТ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНОМУ ПЕРЕСЛІДУВАННЮ

D.A. PATRELYUK,

Senior Research Assistant, Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine,

Ph.D. in Law, Kryvyi Rih, Ukraine; e-mail: DP-0001@outlook.com;

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7300-4905>

THE SUBJECT OF COUNTERACTION TO CRIMINAL PROSECUTION

Предмет протидії кримінальному переслідуванню, як наукова категорія, тільки входить у науковий обіг. При його описі вчені поки ще більш схильні використовувати поняття «об'єкт протидії» [1, с.65; 2, с.141] або просто обходити прямого визначення, використовуючи словосполучення «те, на що спрямована протидія» [3, с.43].

Водночас, ототожнення предмета й об'єкта протидії кримінальному переслідуванню є категорично невірним. Частково наша позиція висловлювалася у попередніх публікаціях [4], де не торкаючись окремих деталей, в загальному вигляді, розглядалося співвідношення означених понять. Дана стаття спрямована на вирішення цього питання шляхом дослідження сутності предметів протидії кримінальному переслідуванню, надання поняття та формулювання їх системи.

Підґрунтям дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних вчених, у яких започатковано вирішення проблеми визначення предметів протидії кримінальному переслідуванню, а також дослідження суспільних відносин як об'єкта впливу, зокрема: О.В. Александренко, Р.С. Белкін, М.О. Беляєв, В.М. Кудрявцев, Л.В. Лівшиц, Б.С. Нікіфоров, А.А. Піонтковський, В.Я. Тацій, М.І. Федоров, Є.А. Фролов та інших. Звідси, метою статті є науковий результат у вигляді визначення предмету протидії кримінальному переслідуванню. Відповідно до поставленої мети, її завданнями є: 1) встановлення співвідношення між предметом і об'єктом протидії кримінальному переслідуванню шляхом надання поняття; 2) визначення ознак предмету протидії кримінальному переслідуванню; 3) формування

переліку предметів, на які може бути спрямовано вплив протидії кримінальному переслідуванню.

Співвідношення між об'єктом та предметом впливу досліджується не лише криміналістикою, але й іншими науками. Так, у філософії, педагогіці, дидактиці та праві розрізняють об'єкт та предмет пізнання, діяльності і впливу. При цьому предмет – це той аспект об'єкта, на який безпосередньо спрямована діяльність чи вплив суб'єкта або який підлягає дослідженню [5, с.109; 6; 7].

Наведене визначення дозволяє висунути гіпотезу про співвідношення об'єкта та предмета впливу як цілого (системи) і частини (елементу). Перевіримо істинність висловленої гіпотези стосовно відносин із протидії кримінальному переслідуванню. Частина й ціле не можуть функціонувати, а отже, й аналізуватися окремо одне від іншого. Як ціле неможливе без складових частин, так і частина без цілого – вже не частина, а інший об'єкт, бо в цілісній системі частини виражають природу цілого і набувають специфічні для нього властивості [8, с.768].

У попередніх дослідженнях нами визначено, що *загальним об'єктом* протидії кримінальному переслідуванню є дійсне чи уявне *кримінальне переслідування*. *Безпосереднім об'єктом* протидії є *кримінальний конфлікт* як реакція зіткнення двох видів протилежних за змістом відносин – кримінального переслідування та протидії йому [4]. Ґрунтуючись на визначенні об'єкта протидії кримінальному переслідуванню як відносин (з кримінального переслідування), проведемо аналіз його складу (цілого) з метою виокремлення предмета протидії (частини).

Варто зазначити, що на сьогодні не вироблено єдиного підходу щодо розуміння змісту відносин як об'єкту впливу, а «механізм» завдання шкоди таким відносинам взагалі не досліджений. В той же час, на наше переконання, саме цей «механізм» і є ключем до визначення предмету впливу. Беручи до уваги, що протидія кримінальному переслідуванню, це явище негативне, можна констатувати, що її вплив, спрямований на завдання шкоди відносинам кримінального переслідування, також має негативний характер. Результат впливу проявляється в негативному унеможливленні, вирішенні або припиненні кримінального конфлікту, а як наслідок – і самих відносин кримінального переслідування як його причини.

У теоретичному плані співвідношення загального об'єкту, безпосереднього об'єкту та предмету протидії визначається межами розумового сходження від абстрактно узагальнених відносин кримінального переслідування через кримінальний конфлікт до конкретно візуалізованого елементу цього конфлікту – учасника, засобів, знарядь, матеріалів кримінального провадження тощо.

На протиправу процесу пізнання об'єкт-предметного співвідношення протидії, її вплив здійснюється у протилежному напрямі, тобто не на відносини кримінального переслідування загалом (загальний об'єкт) чи кримінальний конфлікт як реакцію їх зіткнення з протидією (безпосередній об'єкт), а лише на окремі їх частини (предмет). З цього приводу М.О. Беляєв та В.Я. Тацій вказують, що вплив на одну із складових частин (предмет – *Д.А. Патрелюк*) неминуче викликає зміни в інших частинах, і в кінцевому рахунку в усьому цілому (об'єкт – *Д.А. Патрелюк*) [9, с.303; 10, с.9].

Таким чином, протидія кримінальному переслідуванню спрямована на завдання шкоди відносинам кримінального переслідування (загальному об'єкту), шляхом знищення або зміни окремих їх елементів (предметів). Спрямованість завдань протидії саме на окремий предмет протидії чи їх сукупність є особливою його ознакою. Викладене ставить перед нами завдання з дослідження відносин кримінального переслідування як системи задля визначення її уразливих частин, які можуть зазнати негативного впливу протидії.

Структура суспільних відносин, до яких можна віднести й кримінальне переслідування, визначається вченими по-різному. Наприклад, М.І. Федоров, розглядаючи суспільні відносини як об'єкт протиправного впливу, виділяв два їх

елементи: учасники та зв'язок між ними [11, с.188]. Виокремлення «учасників» як окремого елементу в структурі відносин є безумовно вірним, проте для використання у нашому дослідженні така позиція потребує суттєвого доповнення як якісного, так і кількісного. Зокрема:

– по-перше, предмету бракує вказівки на приналежність і нерозривний зв'язок з об'єктом впливу, тобто відносинами кримінального переслідування. Це пояснюється тим, що відносини кримінального переслідування – інтегративна система, яка надає своїм елементам додаткові властивості, які елементи не мали би без цієї системи [12]. Іншими словами, задля того, щоб стати предметом впливу, слідчому необхідно здійснювати кримінальне переслідування. Таким чином, для цілей нашого дослідження вказаний елемент більш доцільно визначити як «*учасники кримінального переслідування*»;

– по-друге, коло учасників кримінального переслідування не тотожне переліку учасників кримінального процесу (слідчі, оперативні працівники, детективи, співробітники прокуратури та суду; потерпілі, свідки, очевидці, спеціалісти, експерти та інші). Обов'язковою ознакою цих осіб є спрямованість їх діяльності, наданих свідчень, виданих документів чи речей на викриття підозрюваних (обвинувачених);

– по-третє, окремою категорією, яка потребує включення до переліку, є «підозрювані, обвинувачені, які співпрацюють з правоохоронними органами чи судом», оскільки навіть теоретично будучи суб'єктами протидії, такі особи нерідко піддаються впливу з боку співучасників за власні позиції та дії;

– по-четверте, слід зазначити, що велика кількістю юридичних осіб (їх майно, майнові та немайнові права, порядок функціонування тощо), можуть бути задіяні до процесу кримінального переслідування, збору доказової бази або мати відношення до учасників кримінального конфлікту, у зв'язку з цим є вірогідність піддання їх руйнівному впливу з боку суб'єктів протидії.

Вказані М.І. Федоровим елементи не викликають сумніву у інших науковців, проте перелік структурних елементів суспільних відносин зазвичай не обмежується ними. Так, А.А. Піонтовським у якості окремого елементу, окрім означених, виділялися «предмети матеріального світу, речі, які є матеріальним вираженням, передумовою чи формою відповідних відносин між людьми» [13, с.138]. Б.С. Нікіфоров до змісту відносин включив умови їх правильного функціонування; а також різного роду стани, процеси

та різноманітні предмети матеріального та нематеріального світу – знаряддя та засоби праці, їх предмет та результат, різного роду документи, відомості тощо [14, с.30].

Не заперечуючи проти включення до складу відносин «речей та предметів матеріального світу», вважаємо за необхідне внести певні коригування стосовно нашої ситуації. На наш погляд, названі речі становитимуть «інтерес» для протидії виключно, якщо відповідатимуть хоча б одному з таких критеріїв:

1) містять криміналістично значущу інформацію відносно вчиненого кримінального правопорушення або осіб, які причетні до його вчинення.

Речі, які відповідають першому критерію, доцільно об'єднати у групу предметів протидії – «матеріальні носії криміналістичної інформації», до складу якої необхідно віднести: об'єкти відображення; а також матеріальні та електронні носії інформації;

2) використовуються для вчинення кримінального переслідування злочинців.

Вказані речі частково передбачені у попередній групі предметів «учасники кримінального переслідування» у вигляді майна, матеріальних та нематеріальних прав фізичних та юридичних осіб, які залучаються до кримінального переслідування. Проте, є речі та засоби, які не були описані та враховані, зокрема, матеріали оперативно-розшукових справ, кримінального провадження та судової справи; картотеки органів державної влади, в тому числі правоохоронних; електронні системи фіксації процесуальних та судових рішень; автоматизовані системи розподілу справ у судах; інформаційно-пошукові та аналітичні бази даних.

Усе перелічене нерозривно пов'язане зі здійсненням діяльності з документування кримінальних правопорушень, а тому, на нашу думку, не може розглядатися ізольовано без порядку такої діяльності – оперативно-розшукової; досудового розслідування; судового розгляду. Вказані предмети протидії кримінальному переслідуванню доцільно об'єднати у групу «порядок, засоби та системи документування кримінальних правопорушень».

Окрім аналізованих елементів до складу відносин Б.С. Нікіфоровим були включені й «умови їх правильного функціонування». Аналогічну позицію висловлював і Є.А. Фролов [15, с.208], а В.М. Кудрявцев зауважував на існуванні «правової оболонки» як зовнішнього елемента, покликаного забезпечити реалізацію фактичних суспільних відносин [16, с.144–145].

Умови функціонування, форма реалізації, результати відносин та інші подібні явища, на наш погляд, не можуть бути віднесені до складу відносин з протидії кримінальному переслідуванню. З цього приводу Аристотель у трактаті «Метафізика» писав, що «цілим називається те, що об'єднує охоплювані ним частини так, що останні утворюють щось єдине» [17, с.174–175].

Очевидно, що умови (правові, організаційні, матеріальні, технічні тощо) та форма реалізації впливають на появу, існування, зміну та припинення будь-яких явищ, в тому числі і відносин кримінального переслідування. Проте, варто зауважити, що такі умови, так само як і форма реалізації і результат відносин, знаходяться поза самими відносинами (цілим) і не можуть бути включені до їх складу у якості структурного елемента (частини).

Додатковим обґрунтуванням такої позиції є відсутність у таких частин ознак та властивостей цілого, тобто відносин кримінального переслідування.

Узагальнюючи викладене, можна вказати, що предметами протидії, тобто складовими елементами об'єкту (відносин кримінального переслідування) є:

- учасники кримінального переслідування;
- порядок, засоби та системи документування кримінальних правопорушень;
- матеріальні носії криміналістичної інформації.

Аналогічну позицію в загальному вигляді висловлює й М.О. Беляєв, який вказує, що предмет посягання – це елемент об'єкта посягання, впливаючи на який злочинець порушує або намагається порушити суспільні відносини [9, с.303].

В той же час, розгляд сутності «умов існування» та їх впливу на відносини кримінального переслідування показав хибність висловленої на початку статті гіпотези про співвідношення об'єкта і предмета впливу як цілого і частини. Таким чином, можна дійти висновку, що коло предметів протидії охоплює внутрішні (складові) частини об'єкту (цілого), проте не обмежуються ними.

Одним із таких «зовнішніх» елементів є «умови існування кримінального переслідування», до яких відносяться правові, організаційні, матеріальні, технічні умови. Для підтвердження цього можна навести статистичні дані Національної поліції України, згідно з якими за перший квартал 2016 року зареєстровано 476 умисних вбивств, з яких розкрито 79,2 %, а за аналогічний період 2017 року зафіксовано 403 таких злочинів, а відсоток їх розкриття склав 84,1 %.

Розбійні напади – 1133 у 2016 році проти 833 – у 2017, та 43,8 % проти 57,8 % розкриття відповідно. Аналогічна ситуація має місце за усіма видами кримінальних правопорушень [18].

Така вражаюча різниця пояснюється наявністю прогалин у нормативно-правовому регулюванні порядку здійснення оперативно-розшукової діяльності та проведення негласних слідчих (розшукових) дій новоствореними підрозділами Національної поліції України, після реорганізації МВС України, наприкінці 2015 – на початку 2016 років. Як наслідок, різке падіння ефективності кримінального переслідування.

Одним із завдань протидії кримінальному переслідуванню є унеможливлення його початку, тобто виключення «*причин виникнення кримінального переслідування*», до яких можна віднести: підстави заведення оперативно-розшукової справи (перелічені в ст.6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність») та підстави початку досудового розслідування (передбачені ст.214 Кримінального процесуального кодексу України).

Вказані причини є, на наш погляд, предметом впливу протидії кримінальному переслідуванню.

Таким чином, до переліку предметів протидії необхідно віднести окремі «зовнішні» елементи, які не входять до внутрішнього складу об'єкту протидії кримінальному переслідуванню, такі як:

- причини виникнення кримінального переслідування;
- умови існування кримінального переслідування.

Підсумовуючи викладене, можна дійти таких висновків:

1. Предмет протидії кримінальному переслідуванню – це причини виникнення, умови існування або окрема складова частина відносин кримінального переслідування (об'єкту протидії), на які безпосередньо спрямовано вплив суб'єкта протидії.

2. Предмет протидії наділений такими ознаками:

- приналежність і нерозривний зв'язок предмету з об'єктом впливу, тобто відносинами кримінального переслідування;
- спрямованість завдань протидії на окремий предмет чи їх сукупність;
- вплив суб'єкта протидії здійснюється безпосередньо на її предмет.

3. Предметами протидії кримінальному переслідуванню можуть бути:

1) *причини виникнення кримінального переслідування:*

- підстави заведення оперативно-розшукової справи;

- підстави початку досудового розслідування;

2) *учасники кримінального переслідування:*

- фізичні особи (життя, здоров'я, психоемоційний стан, зв'язки, майно, матеріальні та нематеріальні права):

- а) службові та посадові особи правоохоронних, судових та інших державних органів, які здійснюють кримінальне переслідування – слідчі, оперативні працівники, детективи, співробітники прокуратури та суду;

- б) потерпілі, свідки, очевидці, спеціалісти, експерти та інші особи, які надають свідчення (висновки, документи), що викривають підозрюваних (обвинувачених) у вчиненні кримінального правопорушення;

- в) підозрювані, обвинувачені, які співпрацюють з правоохоронними органами чи судом;

- юридичні особи (майно, майнові та немайнові права, порядок функціонування тощо):

- а) державні органи (в т.ч. правоохоронні та судові), підприємства, установи, організації;

- б) підприємства та організації, які перебувають у власності чи пов'язані з учасниками кримінального провадження з якими відбувається конфлікт;

3) *порядок, засоби та системи документування кримінальних правопорушень:*

- оперативно-розшукова діяльність;

- процесуальна діяльність з досудового розслідування;

- судовий розгляд;

- матеріали оперативно-розшукових справ, кримінального провадження та судової справи;

- електронні системи фіксації процесуальних та судових рішень;

- автоматизовані системи розподілу справ у судах;

- інформаційно-пошукові та аналітичні бази даних;

- картотеки органів державної влади, в т.ч. правоохоронних;

4) *матеріальні носії криміналістичної інформації:*

- об'єкти-відображення;

- матеріальні та електронні носії інформації;

5) *умови існування кримінального переслідування:*

- правові умови;

- організаційні умови;

- матеріальні умови;
- технічні умови.

Перспективи подальших наукових розробок

полягають у проведенні наукових досліджень, присвячених режиму протидії кримінальному переслідуванню та його характеристикам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лившиц Л. В. Проблемы преодоления противодействия расследованию преступлений несовершеннолетних : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Уфа, 1998. 263 с.
2. Криминалистическое обеспечение деятельности криминальной милиции и органов предварительного расследования / под ред. проф. Т. В. Аверьяновой и проф. Р. С. Белкина. М. : Новый Юрист, 1997. 400 с.
3. Александренко О. В. Криміналістичні проблеми подолання протидії розслідуванню : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. К. 2004. 253 с.
4. Патрелюк Д. Об'єкт протидії кримінальному переслідуванню. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 6. С. 142–144.
5. Лымарь Т. А. Философия: практическое руководство : учеб. пособие. Ч. 1. Магнитогорск : МГТУ, 2004. 267 с.
6. Педагогіка : навч. посібник / С. С. Пальчевський. К. : Каравела, 2007. 576 с.
7. Машков А. Проблемы теории державы і права. Основы : курс лекцій. К. : К.І.С., 2008. 469 с.
8. Философский энциклопедический словарь / под ред. Л. Ф. Ильичёва, П. Н. Федосеева и др. М. : Советская энциклопедия, 1983. 840 с.
9. Курс советского уголовного права. В 5-ти т. Ч. 1 / колл. авторов ; отв. ред.: Н. А. Беляев (т. 1–5), М. Д. Шаргородский (т. 1–3). Л. : Изд-во Ленинградск. ун-та, 1968. 646 с.
10. Таций В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. Х. : Выща шк. Изд-во при ХГУ, 1988. 198 с.
11. Федоров М. И. Понятие объекта преступления по советскому уголовному праву. *Учен. зап. Пермск. ун-та*. 1957. Т. 11. Вып 4. Кн. 2. С. 181–192.
12. Часть и целое. URL: <https://iphlib.ru/greenstone3/library/collection/newphilenc/document/HASH5237228f5f23f4487bc452>.
13. Пионтковский А. А. Учение о преступлении по советскому уголовному праву. М. : Госюриздат, 1961. 666 с.
14. Никифоров Б. С. Объект преступления по советскому уголовному праву. М. : Государственное издательство юридической литературы, 1960. 232 с.
15. Фролов Е. А. Спорные вопросы общего учения об объекте преступления. *Ученые труды Свердловского юридического института*. 1969. Вып. 10. С. 184–225.
16. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления. М. : Госюриздат, 1960. 244 с.
17. Аристотель Сочинения : в 4 т. М. : Мысль, 1975. Т. 1. 550 с.
18. Арсен Аваков: Статистика результатів роботи поліції у першому кварталі 2017 року покращилася на 20 % (фото, інфографіка). URL: http://mvs.gov.ua/ua/news/7573_Arsen_Avakov_Statistika_rezultativ_roboti_policii_u_pershomu_kvartali_2017_roku_pokrashchilasya_na_20_FOTO_INFOGRAFIKA_VIDEO.htm

REFERENCES

1. Livshits, L. V. (1998). *Problemy preodoleniya protivodeystviya rassledovaniyu prestupleniy nesovershennoletnikh* [Problems of overcoming the counteraction to the investigation of crimes of minors]. Kandydats'ka dysertatsiya. (12.00.09). Ufa (in Russ.).
2. Aver'yanova, T. V., & Belkin, R. S. (Eds.). (1997). *Kriminalisticheskoye obespecheniye deyatel'nosti kriminal'noy militsii i organov predvaritel'nogo rassledovaniya* [Forensic support of the criminal police and the bodies of preliminary investigation]. Moskva: Novyy Yurist (in Russ.).
3. Aleksandrenko, O. V. (2004). *Kryminalistychni problemy podolannya protydyiy rozsliduvannyyu* [Forensic problems of coping with the investigation]. Kandydats'ka dysertatsiya. (12.00.09). Kyiv (in Ukr.).
4. Patrelyuk, D. (2017). Ob'yekt protydyiy kryminal'nomu peresliduvannyyu [Object of Criminal Investigation]. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. (6). 142–144 (in Ukr.).
5. Lymar', T. A. (2004). *Filosofiya: prakticheskoye rukovodstvo : ucheb. posobiye* [Philosophy: practical guidance: textbook. allowance]. Ch. 1. Magnitogorsk: MGTU (in Russ.).
6. Pal'chevs'kiy, S. S. (2007). *Pedahohika : navch. posibnyk* [Pedagogy: Teacher manual]. Kyiv: Karavela (in Ukr.).
7. Mashkov, A. (2008). *Problemy teoriiy derzhavy i prava. Osnovy: kurs lektsiy* [Problems of the theory of state and law. Fundamentals: course of lectures]. Kyiv: K.I.S. (in Ukr.).

8. Il'icheva, L. F., & Fedoseyeva, P. N. i dr (Reds.). (1983). *Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar'* [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. Moskva: Sovetskaya entsiklopediya (in Russ.).
9. Belyayev, N. A. (t. 1–5), & Shargorodskiy, M. D. (t. 1–3) (Reds.). (1968). *Kurs sovetskogo ugovornogo prava* [The course of Soviet criminal law]. V 5-ti t. Ch. 1. Leningrad: Izdatel'stvo Leningradskogo universiteta (in Russ.).
10. Tatsiy, V. YA. (1988). *Ob'yekt i predmet prestupleniya v sovetskom ugovornom prave* [Object and subject of crime in Soviet criminal law]. Xar'kov: Vyshcha shk. Izd-vo pri KHGU (in Russ.).
11. Fedorov, M. I. (1957). Ponyatiye ob'yekta prestupleniya po sovetskomu ugovornomu pravu [The concept of an object of crime in Soviet criminal law]. *Uchenyye zapiski Permsk. un-ta*, T. 11. (4). Kn. 2. 181–192 (in Russ.).
12. *Chast' i tseloye* [Part and whole]. Retrieved from: <https://iphlib.ru/greenstone3/library/collection/newphilenc/document/HASH5237228f5f23f4487bc452> (in Russ.).
13. Piontkovskiy, A. A. (1961). *Ucheniye o prestuplenii po sovetskomu ugovornomu pravu* [The doctrine of the crime of Soviet criminal law]. Moskva: Gosyurizdat, (in Russ.).
14. Nikiforov, B. S. (1960). *Ob'yekt prestupleniya po sovetskomu ugovornomu pravu* [Object of the crime of Soviet criminal law]. Moskva: Gosudarstvennoye izdatel'stvo yuridicheskoy literatury (in Russ.).
15. Frolov, Ye. A. (1969). Spornyye voprosy obshchego ucheniya ob ob'yekte prestupleniya [Controversial issues of the general doctrine of the object of crime]. *Uchenyye trudy Sverdlovskogo yuridicheskogo instituta*, (10). 184–225 (in Russ.).
16. Kudryavtsev, V. N. (1960). *Ob'yektivnaya storona prestupleniya* [Objective side of the crime]. Moskva: Gosyurizdat (in Russ.).
17. Aristotel' (1975). *Sochineniya* [Compositions]. Moskva: Mysl' 1 (in Russ.).
18. Arsen Avakov: *Statystyka rezul'tativ roboty politsiyi u pershomu kvartali 2017 roku pokrashchylasya na 20 %* [Arsen Avakov: Statistics on the results of police work in the first quarter of 2017 improved by 20 %]. Retrieved from: http://mvs.gov.ua/ua/news/7573_Arsen_Avakov_Statistika_rezultativ_roboti_policii_u_pershomu_kvartali_2017_roku_pokrashchylasya_na_20_FOTO_INFOGRAFIKA_VIDEO.htm (in Ukr.).

Надійшла: 06.11.2017

Патрелюк Д. А. Предмет протидії кримінальному переслідуванню. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 5. С. 291–297. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_46.pdf

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1204012>

Спростовується раніше висунута гіпотеза про співвідношення об'єкта і предмета протидії кримінальному переслідуванню як цілого і частини, оскільки при дослідженні складових частин відносин протидії та аналізі доктринальних положень з'ясовано, що окрім внутрішніх складових частин об'єкту протидії, впливу з боку суб'єктів протидії можуть підлягати й окремі «зовнішні» елементи, зокрема, причини виникнення відносин кримінального переслідування та умови їх існування. Сформовано перелік предметів протидії кримінальному переслідуванню, а також визначено ознаки, яким повинні відповідати елементи, задля їх віднесення до складу вказаного переліку.

Ключові слова: протидія кримінальному переслідуванню, відносини, предмет, об'єкт, суб'єкти, умови, засоби та системи документування кримінальних правопорушень, носії інформації

Патрелюк Д.А. Предмет противодействия уголовному преследованию

Опровергается ранее выдвинутая гипотеза о соотношении объекта и предмета противодействия уголовному преследованию как целого и части, поскольку при исследовании составных частей отношений противодействия и анализе доктринальных положений выяснено, что кроме внутренних составных частей объекта противодействия, влиянию со стороны субъектов противодействия могут подлежать и отдельные «внешние» элементы, в частности, причины возникновения отношений уголовного преследования и условия их существования. Сформирован перечень предметов противодействия уголовному преследованию, а также определены признаки, которым должны соответствовать элементы, для их отнесения в состав указанного перечня.

Ключевые слова: противодействие уголовному преследованию, отношения, предмет, объект, субъекты, условия, средства и системы документирования уголовных преступлений, носители информации

Patrel'yuk D.A. The Subject of Counteraction to Criminal Prosecution

The article is devoted to the investigation of the subject of counteraction to criminal prosecution and its relation with the object of counteraction. The specified scientific categories in forensic literature are often identified, but this is categorically incorrect. In this publication, the identified issues are solved by providing a concept, identifying features and creating a list of subjects for which the impact of counteraction to criminal prosecution may be directed.

At the beginning of the article the author proposes to test the hypothesis of the relationship between the object and object of influence as an integer and part. Based on the definition of the object of counteraction as a relation to criminal prosecution, an analysis of its composition (whole) is conducted in order to distinguish the subject of counteraction (part), that is, the vulnerable element, which can be negatively affected by counteraction. Analyzing the position of scientists, the author concludes that counteraction does not harm the relations of prosecution (general object) not in general, but by destroying or changing their individual elements (objects).

Investigating the components of the object, the author focuses on the causes and conditions (legal, organizational, material, technical, etc.) that affect the appearance, existence, change and termination of any phenomena, including criminal prosecution. However, such conditions, as well as the causes of occurrence, are outside the relations themselves (whole) and can not be included in their composition as a structural element (part). As a result, the author comes to the conclusion that the subject of counteraction to criminal prosecution can be the reasons for the occurrence, conditions of existence or a separate component of the relations of criminal prosecution (participants, the procedure, means and systems for documenting criminal offenses, material carriers of forensic information), which directly direct the influence of the sub the object of counteraction. Separate features are identified, which should correspond to the elements, for their attribution to the objects. These include: the affiliation and inextricable connection of the object with the object of influence, that is, relations of criminal prosecution; orientation of the tasks of counteraction to a particular subject or their totality; the influence of the subject of counteraction is carried out directly on its subject.

Key words: *counteraction to criminal prosecution, relations, subject, object, subjects, conditions, means and systems of documenting criminal offenses, information carriers*